

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра кримінального процесу, криміналістики та експертології
факультету № 6**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**Використання спеціальних знань у кримінальному, цивільному та
адміністративному судочинстві**
вибіркових компонент освітньої програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність»

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол № 9 від 30.10.2023 р.

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол № 9 від 18.10. 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол № 9 від 29.10.2023 р.

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС (протокол від 16.10.2023 № 9)

Розробники:

Завідувач кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ д.ю.н., професор Щербаковський М. Г.,

Рецензенти:

Заступник директора Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса з наукової роботи д.ю.н., професор Сімакова-Єфремян Є. Б.

Професор кафедри криміналістики, судової експертології та домедичної підготовки факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор Степанюк Р. Л.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 10	26 Цивільна безпека 262 Правоохоронна діяльність Магістр	Навчальний курс – 2 Семестр – 3 Види контролю: екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
Денна форма навчання.		Заочна форма навчання
Лекції – 20; Практичні заняття – 20; Самостійна робота – 80.		Лекції – 6; Семінарські заняття – 6; Самостійна робота – 108.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Використання спеціальних знань у кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві» є забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців, отримання ними необхідного рівня знань, вмінь і навичок із залучення обізнаних осіб у діяльності з розкриття, розслідування та попередження злочинів.

Завданнями вивчення дисципліни «Використання спеціальних знань у кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві» є ознайомлення студентів з:

- формами використання спеціальних знань;
- обізнаними особами, які залучаються під час кримінального провадження;
- системою судових експертиз, їх можливостями в дослідженні речових доказів,
- системою державних експертних установ;
- комплексом процесуальних і організаційних питань, пов'язаних з залученням обізнаних осіб, вибором судово-експертної установи чи приватного експерта, а також організацією проведення судових експертиз в державних експертних установах,
- тактикою залученням обізнаних осіб, проведення судових експертиз, аналізом висновку експерта та використанням його для встановлення обставин злочину.

Міждисциплінарні зв'язки: приступаючи до вивчення навчальної дисципліни «Використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві», необхідно звернути увагу на тісний її взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами: «Кримінальний процес», «Криміналістика», «Судова експертологія», «Кримінальне право» та ін.

Очікувані результати навчання: У результаті вивчення навчальної дисципліни «Використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві» здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- поняття, завдання, значення і види використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві;
- завдання, які вирішуються шляхом використання спеціальних знань у розслідуванні злочинів;
- сучасний перелік обізнаних осіб, які залучаються у кримінальному провадженні
- можливості проведення спеціалістом попереднього дослідження речових доказів на місці події;
- види експертиз та їх можливості, систему державних експертних установ України;
- порядок підготовки та призначення судових експертиз; способи оцінки висновку експерта;

вміти:

- використовувати допомогу обізнаних осіб під час розслідування злочинів;
- застосовувати техніко-криміналістичні засоби, прийоми і методи під час виявлення, фіксації та вилучення слідів злочину і злочинця, а також їх попереднього дослідження;
- використання одержаної під час дослідження джерел матеріальних слідів в розкритті, розслідуванні та попередженні злочинів;
- аналізувати і оцінювати первісну інформацію про скоєний злочин, що відображається у слідах злочину, для прийняття рішення про призначення експертизи;
- використовувати сучасну криміналістичну техніку для вилучення речових доказів і зразків для проведення експертизи;
- пакувати речові докази для їх зберігання та подальшого транспортування в експертну установу або експерту;
- формулювати питання в постанові (ухвалі) про призначення експертиз, виходячи з обставин кримінальної, цивільної або адміністративної справи;
- оцінювати висновок експерта як джерело доказів;
- використовувати висновок експерта для встановлення обставин події.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1 Поняття спеціальних знань та обізнаної особи.

Поняття спеціальних знань: філософське, побутове та законодавче трактування. Сутність спеціальних знань. Співвідношення спеціальних, загальновідомих та правових знань. Способи отримання спеціальних знань.

Учасники процесу і спеціальні знання. Підстави застосування спеціальних знань.

Процесуальні та не процесуальні форми використання спеціальних знань.
Поняття обізнаної особи. Цілі залучення обізнаних осіб.

ТЕМА № 2. Обізнані особи в кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві.

Суб'єкти використання спеціальних знань та особливості їх залучення

Процесуальні форми залучення обізнаних осіб при проведенні слідчих (розшукових) дій та їх функції: судовий експерт; перекладач (сурдоперекладач); судово-медичний експерт; педагог, психолог; перекладач (сурдоперекладач); лікар; спеціаліст.

Процесуальні форми залучення обізнаних осіб поза слідчих (розшукових) дій: психіатр, медичний працівник, ревізор і перевіряючий.

Непроцесуальні форми залучення обізнаних осіб, які проводять відомчі ревізії та перевірки, попередні дослідження, консультації, перевірки за криміналістичними обліками

ТЕМА № 3. Спеціаліст у кримінальному, цивільному та адміністративному провадженні.

Функції спеціаліста в кримінальному, цивільному та адміністративному провадженні. Процесуальні засади залучення спеціаліста. Обов'язки та відповідальність спеціаліста. Тактичні основи залучення спеціаліста.

Спеціаліст. Функції спеціаліста під час збирання доказів, їх попереднього дослідження. Використання спеціалістом техніко-криміналістичних засобів під час проведення слідчих (розшукових) дій. Усні консультації та письмові роз'яснення експерта.

Судово-медичний експерт (лікар). Функції та ціль залучення під час огляду трупа, ексгумації, освідування. Особливості фіксації встановлених слідів.

Педагог, психолог. Функції та ціль залучення під час допиту малолітньої або неповнолітньої особи. Тактичні прийоми допиту із участю педагога, психолога.

Перекладач (сурдоперекладач). Функції, особливості вибору та ціль залучення під час кримінального провадження.

Правові та функціональні відмінності експерта від спеціаліста.

ТЕМА № 4. Поняття судової експертизи.

Нормативні документи, що регулюють судово-експертну діяльність. Закон України «Про Судову експертизу», Постанови Пленуму Верховного Суду України, процесуальні кодекси.

Основні ознаки судової експертизи: застосування спеціальних знань; встановлення фактичних даних по справі (предмету правопорушення, суб'єкта правопорушення, об'єктивної і суб'єктивної сторони правопорушення); проведення науково-обґрунтованого дослідження; проведення відповідно до вимог закону; дослідження об'єктів, які представлені сторонами, судом; проведення дослідження спеціальним суб'єктом - судовим експертом; оформлення дослідження у спеціальному процесуальному документі - висновку експерта.

Відмінність судової експертизи від інших процесуальних і не процесуальних форм використання спеціальних знань та наукових досліджень

ТЕМА № 5. Організаційні основи судово-експертної діяльності.

Державні спеціалізовані експертні установи України. Структура експертно-криміналістичної служби Міністерства внутрішніх справ України. Науково-дослідні судово-експертні установи Міністерства юстиції України. Судово-медичні установи Міністерства охорони здоров'я України. Судово-експертні установи Міністерства оборони України. Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України.

Функції державних спеціалізованих експертних установ України.

Порядок проведення експертизи в експертній установі. Повноваження керівника експертної установи з організації провадження експертного дослідження по постанові слідчого, призначення нових експертиз і перевірки висновків експерта

Підготовка судових експертів. Атестація судових експертів. Реєстр атестованих судових експертів.

Реєстр методик проведення судових експертиз.

ТЕМА № 6. Судовий експерт.

Категорії судових експертів. Атестовані судові експерти, фахівці як судові експерти.

Загальні та індивідуальні вимоги до експерта як учасника процесу. Обставини, що виключають можливість обізнаної особи бути судовим експертом.

Структура знань судового експерта: спеціальні базові знання материнських наук, спеціальні основні експертні знання, спеціальні додаткові експертні знання. Правові знання експерта.

Обов'язки судового експерта. Права судового експерта. Експертна ініціатива. Експертна профілактична діяльність. Дії заборонені судовому експерту.

Кримінальна, адміністративна, дисциплінарна відповідальність судового експерта.

Поняття і зміст незалежності судового експерта.

Компетенція та компетентність судового експерт

ТЕМА № 7. Наукові основи судових експертиз.

Об'єкти судових експертиз. Процесуальна класифікація об'єктів судових експертиз: об'єкти, які мають або не мають процесуального статусу; об'єкти, які представлені слідчим, судом, стороною захисту; отримані експертом, допоміжні. Наукова класифікація об'єктів судових експерти: об'єкти роду (виду), конкретної експертизи:

Предмет судової експертизи. Предмет роду (виду) судової експертизи. Предмет конкретної експертизи.

Експертні завдання, їх види. Ціль та зміст діагностичних експертних завдань.

Ідентифікаційні експертні завдання. Мета і види експертної ідентифікації. Шуканий і перевіряємий об'єкти. Ідентифікація одиничного предмета по його

матеріальним слідах-відбитках. Ідентифікація цілого об'єкта по відокремленим від нього частинам.

Зразки для експертного дослідження, їх види, порядок і суб'єкти отримання. Вільні, експериментальні, умовно-вільні зразки. Вимоги, що пред'являються до зразків порівняння.

Методи та методики експертного дослідження. Типові та конкретні методики. Класифікація методів експертного дослідження.

Результати ідентифікаційного дослідження. Висновки про тотожність шуканого і перевіряемого об'єктів. Встановлення загальної родової або групової належності шуканого і перевіряемого об'єктів. Поняття «рід» і «група» в судовій експертизі.

Форми висновків експерта. Загальні вимоги до висновків експерта. Класифікація висновків експерта

ТЕМА № 8. Процесуальні основи проведення експертиз в кримінальному, цивільному, адміністративному судочинстві.

Проведення експертиз у кримінальному судочинстві. Проведення експертиз на стадії досудового розслідування і в суді. Ініціатори призначення експертизи. Повноваження суду в призначенні експертиз. Обов'язкові випадки проведення експертиз.

Призначення судової експертизи в експертну установу, одночасно в різні експертні установи, приватному експерту.

Особливості призначення додаткової, повторної, комісійної та комплексної експертиз.

Структура постанови (ухвали) про призначення судової експертизи.

Проведення експертизи в адміністративному та цивільному судочинстві. Проведення експертизи до суду на замовлення учасників справи. Проведення експертизи в суді. Обов'язкові випадки проведення експертиз.

Експерт з питань права в цивільному та адміністративному процесах. Характеристика експерта, питання на експертизу, доказове значення висновку.

Керівник експертної установи та його повноваження. Організація та проведення експертизи в експертній установі, перевірка результатів експертного дослідження.

Структура висновку експерта: вступна, дослідницька частини та висновки дослідження. Підстави та структура повідомлення керівника експертної установи і експерта про неможливість дати висновок.

ТЕМА № 9. Тактика проведення судових експертиз.

Етапи проведення судових експертиз.

Етап підготовки і призначення судової експертизи: прийняття рішення про проведення експертизи; визначення предмета конкретної експертизи; визначення об'єктів, що підлягають експертному дослідженню; визначення виду і черговості виробництва декількох експертиз; вибір часу проведення експертизи; підготовка об'єктів для проведення експертизи; вибір державного експертної установи (підрозділу) або приватного експерта; вирішення питання про необхідність присутності при проведенні експертизи слідчого, підозрюваного та інших осіб;

складання захистом клопотання слідчого судді, суду про доручення проведення експертизи.

Етап провадження експертизи судовим експертом. Стадії експертного дослідження: підготовча, аналітична, порівняльна, синтезуюча.

Заключний етап проведення експертизи. Дослідження, оцінка та перевірка висновку експерта. Визначення ролі висновку експерта в процесі доказування і напрямків його використання

ТЕМА № 10. Дослідження, оцінка та перевірка висновку експерта.

Поняття дослідження, оцінки, перевірки висновку експерта як завершальної стадії проведення експертизи. Мета дослідження, оцінки, перевірки висновку експерта. Суб'єкти, рівні дослідження і оцінки.

Формальна (логіко-процесуальна) оцінка висновку експерта: визначення процесуального порядку проведення експертизи; відповідності спрямованих на експертизу об'єктів і досліджених в ході експертного провадження; встановлення повноти і обсягу проведеного експертного дослідження, ясності висновків; визначення логічної обґрунтованості висновків експерта. Визначення належності виявлених експертом фактичних даних кримінальному провадженню; встановлення відповідності висновків експерта іншим доказам.

Змістовна (спеціальна) оцінка висновку експерта: визначення достатньої кількості і доброякості представлених об'єктів для вирішення поставлених питань; правильності вихідних даних; правомірності та наукової обґрунтованості застосованої експертом методики (методу) дослідження; повноти проведеного дослідження; наукової обґрунтованості проміжних і кінцевих висновків.

Визначення компетентності експерта.

Документи, в яких відображені результати оцінки висновку експерта.

Допит експерта. Основні організаційні, процесуальні та тактичні положення допиту експерта. Мета допиту судового експерта. Тактика проведення допиту експерта в суді. Одночасний допит декількох експертів.

Використання висновку експерта для встановлення обставин події

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. . Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Поняття спеціальних знань та обізнаної особи	12	2	2			8	
Тема № 2. Обізнані особи в кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві.	12	2	2			8	
Тема № 3. Спеціаліст у кримінальному, цивільному та адміністративному провадженні.	12	2	2			8	
Тема № 4. Поняття судової експертизи	12	2	2			8	
Тема № 5. Організаційні основи проведення судових експертиз	12	2	2			8	
Тема № 6. Судовий експерт.	12	2	2			8	
Тема № 7. Наукові та методичні основи судових експертиз	12	2	2			8	
Тема № 8. Процесуальні основи проведення судових експертиз в кримінальному, цивільному, адміністративному судочинстві	12	2	2			8	

Тема № 9. Тактика проведення судових експертиз.	12	2	2			8	
Тема № 10. Дослідження і оцінка висновку експерта	12	2	2			8	
Всього за семестр	120	20	20			80	Залік

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Поняття спеціальних знань та обізнаної особи	12	1	1			10	
Тема № 2. Обізнані особи в кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві.	12	1	1			10	
Тема № 3. Спеціаліст у кримінальному, цивільному та адміністративному провадженні.	12	1	1			10	
Тема № 4. Поняття судової експертизи	12	1	1			10	
Тема № 5. Організаційні основи проведення судових експертиз	12	1	1			10	
Тема № 6. Судовий експерт.	12	1	1			10	
Тема № 7. Наукові та методичні основи судових експертиз	12					12	

Тема № 8. Процесуальні основи проведення судових експертиз в кримінальному, цивільному, адміністративному судочинстві	12					12	
Тема № 9. Тактика проведення судових експертиз.	12					12	
Тема № 10. Дослідження і оцінка висновку експерта	12					12	
Всього за семестр	120	6	6			108	Залік

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	Тема № 1. Поняття спеціальних знань та обізнаної особи 1. Поняття спеціальних знань 2. Підстави застосування спеціальних знань. 3. Поняття обізнаної особи. 4. Цілі залучення обізнаних осіб.	1-11,13, 14, 16-21, 26-28.
	Тема № 2. Обізнані особи в кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві 1. Процесуальні форми залучення обізнаних осіб 2. Непроцесуальні форми залучення обізнаних осіб	1-11,13, 14, 16-21, 26-28.
	Тема № 3. Спеціаліст у кримінальному, цивільному та адміністративному провадженні. 1. Спеціаліст: функції та мета залучення. 2. Особливості участі судово-медичного експерта (лікаря) під час кримінального провадження. 3. Особливості допиту малолітніх та неповнолітніх із участю педагога, та психолога. 4. Залучення перекладача (сурдоперекладача) під час кримінального провадження. 5. Непроцесуальні форми використання спеціальних знань та їх значення в розслідуванні злочинів.	11,13, 14, 16-21, 26-28. .
	Тема № 4. Поняття судової експертизи 1. Нормативні документи, що регулюють судово-експертну діяльність. 2. Основні ознаки судової експертизи. 3. Відмінність судової експертизи від інших форм використання спеціальних знань та наукових досліджень.	14-17, 20, 21, 25
	Тема № 5. Організаційні основи проведення судових експертиз. 1. Допит судового експерта. 2. Система державних експертних установ в Україні. 3. Організація і проведення судових експертиз в експертних установах.	13, 14, 16-21, 26-28.
	Тема 6. Судовий експерт 1. Категорії судових експертів. 2. Загальні та індивідуальні вимоги до експерта як учасника процесу. 3. Структура знань судового експерта. 4. Обов'язки судового експерта. 5. Відповідальність судового експерта. 6. Поняття і зміст незалежності судового експерта.	1, 14-21

		7. Компетенція та компетентність судового експерта.	
		<p>Тема № 7. Наукові та методичні основи судових експертиз.</p> <p>1. Поняття предмета, об'єкта, методики судових експертиз.</p> <p>2. Структура постанови щодо призначення судової експертизи. Особливість формулювання запитань, що виносяться на рішення експерта.</p> <p>3. Висновок експерта та його структура. Повідомлення про неможливість підготовки обґрунтованого висновку.</p> <p>5. Використання висновку експерта під час розслідування злочинів.</p>	13-21, 25-29.
		<p>Тема 8. Процесуальні основи проведення судових експертиз</p> <p>1. Проведення експертиз у кримінальному судочинстві.</p> <p>2. Призначення судової експертизи в експертну установу.</p> <p>3. Структура постанови (ухвали) про призначення судової експертизи.</p> <p>4. Проведення експертизи в адміністративному та цивільному судочинстві.</p> <p>5. Експерт з питань права в цивільному та адміністративному процесах.</p> <p>6. Керівник експертної установи та його повноваження.</p> <p>7. Структура висновку експерта.</p>	10-14, 16-21
		<p>Тема 9. Тактика проведення судових експертиз</p> <p>1. Етап підготовки і призначення судової експертизи.</p> <p>2. Етап провадження експертизи судовим експертом.</p> <p>3. Заключний етап проведення експертизи. Дослідження, оцінка та перевірка висновку експерта.</p>	14, 16-21, 26-28.
		<p>Тема № 10. Дослідження і оцінка висновку експерта</p> <p>1. Поняття дослідження та оцінки висновку експерта.</p> <p>2. Формальне (логіко-процесуальне) дослідження і оцінка висновку експерта</p> <p>3. Спеціальне дослідження і оцінка висновку експерта</p>	14, 16-21, 26-28.

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Спеціаліст: функції та мета залучення.
2. Особливості участі судово-медичного експерта (лікаря) під час кримінального провадження.
3. Особливості допиту малолітніх та неповнолітніх із участю педагога, та психолога.
4. Залучення перекладача (сурдоперекладача) під час кримінального провадження.
5. Непроцесуальні форми використання спеціальних знань та їх значення в розслідуванні злочинів.
6. Поняття та ознаки судової експертизи. Правові підстави призначення судових експертиз.
7. Класифікація судових експертиз.
8. Судовий експерт: права, обов'язки, відповідальність
9. Допит судового експерта.
10. Система державних експертних установ в Україні.
11. Організація і проведення судових експертиз в експертних установах.
12. Поняття предмета, об'єкта, методики судових експертиз.
13. Структура постанови щодо призначення судової експертизи. Особливість формулювання запитань, що виносяться на рішення експерта.
14. Висновок експерта та його структура. Повідомлення про неможливість підготовки обґрунтованого висновку.
15. Поняття дослідження, оцінка та перевірка висновку експерта.
16. Використання висновку експерта під час розслідування злочинів.
17. Формальне (логіко-процесуальне) дослідження і оцінка висновку експерта
18. Спеціальне дослідження і оцінка висновку експерта

5.1.2. Теми наукових робіт

1. Спеціаліст: функції та мета залучення.
2. Особливості участі судово-медичного експерта (лікаря) під час кримінального провадження.
3. Особливості допиту малолітніх та неповнолітніх із участю педагога та психолога.
4. Залучення перекладача (сурдоперекладача) під час кримінального провадження.
5. Непроцесуальні форми використання спеціальних знань та їх значення в розслідуванні злочинів.
6. Поняття та ознаки судової експертизи. Правові підстави призначення судових експертиз.
7. Класифікація судових експертиз.
8. Судовий експерт: права, обов'язки, відповідальність

9. Допит судового експерта.
10. Система державних експертних установ в Україні.
11. Організація і проведення судових експертиз в експертних установах.
12. Поняття предмета, об'єкта, методики судових експертиз.
13. Структура постанови щодо призначення судової експертизи. Особливість формулювання запитань, що виносяться на рішення експерта.
14. Висновок експерта та його структура. Повідомлення про неможливість підготовки обґрунтованого висновку.
15. Дослідження, оцінка та перевірка висновку експерта.
16. Використання висновку експерта під час розслідування злочинів.
17. Поняття судової медицини і судово-медичної експертизи. Їх зв'язок з медичною і юридичною наукою.
18. Предмет, метод і система судової медицини.
19. Об'єкти судово-медичної експертизи, відділи і відділення бюро судово-медичної експертизи, у яких вони досліджуються.
20. Види судово-медичних експертизи. Первинна, додаткова, повторна, комплексна.
21. Випадки обов'язкового призначення судово-медичної експертизи..
22. Предмет, метод й система психіатрії.
23. Мета і завдання судової психіатрії.
24. Судово-психіатрична експертиза та її значення при розслідуванні злочинів.

6. Методи навчання

Формування знань, вмінь та навичок забезпечується поєднанням лекційних та семінарських занять з виконанням завдань для самостійної підготовки.

Метою лекційного курсу «Використання спеціальних знань у кримінальному провадженні» є підготовка висококласних спеціалістів з міцною теоретичною та практичною базою знань.

На *семінарських заняттях* з дисципліни використовуються методи навчання: коротке пояснення, аналізу, тренування здобувачів вищої освіти для придбання ними навичок у правильному формулюванні складних юридичних понять і категорій.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення згідно з переліком навчальної літератури, що додається до робочої програми навчальної дисципліни та матеріалами лекційного фонду.

Індивідуальна робота передбачає виконання наукових робіт за рекомендованими темами або темою, узгодженою з викладачем.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Контрольні питання до заліку

1. Поняття спеціальних знань та форми їх використання під час кримінального провадження.

1. Обізнані особи, які залучаються під час кримінального провадження.

2. Поняття судової експертизи.
3. Відмінність судової експертизи від інших процесуальних і не процесуальних форм використання спеціальних знань
4. Державні спеціалізовані експертні установи України
5. Функції державних спеціалізованих експертних установ України.
6. Порядок підготовки судових експертів.
7. Категорії судових експертів.
8. Загальні та індивідуальні вимоги до експерта як учасника процесу.
9. Обов'язки судового експерта
10. Права судового експерта
11. Об'єкти судових експертиз. Процесуальна та наукова класифікація об'єктів судової експертизи.
12. Предмет судової експертизи.
13. Діагностичні експертні завдання.
14. Ідентифікаційні експертні завдання.
15. Зразки для експертного дослідження, види, вимоги, суб'єкти отримання.
16. Форми висновків експерта.
17. Процесуальні види судових експертиз
18. Судові експертизи за спеціальними знаннями. Класи, роди експертиз.
19. Порядок проведення експертиз у кримінальному судочинстві.
20. Порядок проведення експертизи в адміністративному та цивільному судочинстві.
21. Керівник експертної установи та його повноваження.
22. Структура постанови (ухвали) про призначення судової експертизи
- Структура висновку експерта
23. Підготовка до проведення експертизи.
24. Загальні вимоги до питань, які виносяться на вирішення експерта.
25. Структура питання щодо рішення ідентифікаційних завдань.
26. Етап провадження експертизи судовим експертом. Стадії експертного дослідження.
27. Заключний етап проведення експертизи.
28. Поняття дослідження, оцінки, перевірки висновку експерта.
29. Формальна (логіко-процесуальна) оцінка висновку експерта.
30. Змістовна (спеціальна) оцінка висновку експерта.
31. Документи, в яких відображені результати оцінки висновку експерта.
32. Процесуальні й тактичні особливості допиту експерта.
33. Спеціаліст у кримінальному провадженні: функції, мета та порядок залучення.
34. Спеціаліст в слідчих (розшукових) діях
35. Різниця між спеціалістом та експертом.
36. Функції та ціль залучення судово-медичного експерта (лікаря).
37. Педагог, психолог. Функції та ціль залучення.
38. Перекладач (сурдоперекладач). Функції, особливості вибору та ціль залучення.
39. Непроцесуальні форми використання спеціальних знань.

40. Використання висновку експерта для встановлення обставин події.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувача виокремити проблемні питання застосування чинного кримінального процесуального законодавства України й запропонувати окремі шляхи його вдосконалення.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності враховуються такі види робіт: семінарські заняття; самостійна та індивідуальна робота (ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат аудиторної роботи за модуль	=	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%; text-align: center; padding: 5px;">Оцінка, яка отримана на під час 1 аудиторного заняття</td> <td style="width: 5%; text-align: center; padding: 5px;">+</td> <td style="width: 25%; text-align: center; padding: 5px;">Оцінка, яка отримана на під час 2 аудиторного заняття</td> <td style="width: 5%; text-align: center; padding: 5px;">+</td> <td style="width: 25%; text-align: center; padding: 5px;">Оцінка, яка отримана на під час ... аудиторного заняття</td> <td style="width: 5%; text-align: center; padding: 5px;">+</td> <td style="width: 25%; text-align: center; padding: 5px;">Оцінка, яка отримана на під час n аудиторного заняття</td> </tr> </table>	Оцінка, яка отримана на під час 1 аудиторного заняття	+	Оцінка, яка отримана на під час 2 аудиторного заняття	+	Оцінка, яка отримана на під час ... аудиторного заняття	+	Оцінка, яка отримана на під час n аудиторного заняття	•	Кількість виставлених оцінок під час аудиторних занять цього модулю
Оцінка, яка отримана на під час 1 аудиторного заняття	+	Оцінка, яка отримана на під час 2 аудиторного заняття	+	Оцінка, яка отримана на під час ... аудиторного заняття	+	Оцінка, яка отримана на під час n аудиторного заняття					

Формула розрахунку підсумкової оцінки навчальної дисципліни за аудиторну роботу

Результат самостійної та індивідуальної роботи розраховується за такою ж формулою як і результат аудиторної роботи та виставляється викладачем у журналі обліку роботи академічної групи здобувачів вищої освіти окремою графою.

Студент, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання і проводиться у формі заліку. Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувача, залікових книжках тощо.

Присутність здобувача на проведенні заліку є обов'язкова. Якщо здобувач не з'явився на залік, то у відомість обліку успішності ставить відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних заліку, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на заліку, які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить – **50**

Підсумкові бали визначаються як сума балів, отриманих здобувачем вищої освіти протягом семестру та балів, набраних на заліку.

$$\boxed{\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \\ \text{за результатами} \\ \text{вивчення модулів} \end{array}} = \boxed{\begin{array}{cccc} \text{бали} & & \text{бали} & \\ \text{набрані за} & + & \text{набрані за} & \\ 1 & & 2 & \\ \text{модуль} & & \text{модуль} & \\ & + & \dots & + \\ & & \text{модуль} & \text{модуль} \\ & & & n \end{array}} \cdot \boxed{\begin{array}{l} \text{Кількість} \\ \text{модулів} \end{array}} + \boxed{\begin{array}{l} \text{Бали} \\ \text{набрані на} \\ \text{підсумковом} \\ \text{у контролі} \\ \text{(екзамені,} \\ \text{заліку)} \end{array}}$$

Формула розрахунку підсумкових балів навчальної дисципліни

Критерії оцінювання результатів роботи здобувачів під час поточного контролю (роботу на семінарських, виконання самостійних навчальних та індивідуальних творчих завдань) та підсумкового контролю здійснюються відповідно до нижченаведеної таблиці.

Критерії оцінювання навчальної дисципліни «Використання спеціальних знань у кримінальному провадженні» (заочна форма навчання)		
Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Підготувати реферат, доповідь за результатами проведених практичних занять	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	А	« Відмінно » – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	В	« Дуже добре » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
80-84			
75-79		С	« Добре » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	« Задовільно » – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
65-69			
60-64		Е	« Достатньо » – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до

			мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	« Умовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-39			
1-20		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Нормативно-правові акти

1. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (станом на 09.09.2021) [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text).
2. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах [Електронний ресурс] : постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.1997 р. № 8 (із змінами і доповненнями, внесеними постановою Пленуму Верховного Суду України від 25 травня 1998 р.) № 15. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text)
3. Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 1343 від 03.11.2015. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text)
4. Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: наказ Міністерства внутрішніх справ України № 1339 від 3.11.2015. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text)

5. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз: наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змінами станом на 09.09.2021). [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text)

6. Інструкція з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 17.07.2017 № 591. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17#Text)

7. Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України.: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95#Text)

8. Порядок проведення судово-психіатричної експертизи: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 8 жовтня 2001 року № 397. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95#Text)

9. Про організацію судово-психіатричної експертизи в Україні: наказ МОЗ України від 2 грудня 2013 року № 1058. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1058282-13#Text](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1058282-13#Text)

10. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. (зі змінами станом на 09.09.2021) [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text)

11. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004. Відомості Верховної Ради України, 2004. № 40-41, 42. Ст.492. (зі змінами станом на 09.09.2021) [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text)

12. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. Відомості Верховної Ради України, 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.. (зі змінами станом на 09.09.2021) [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text)

13. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991. Відомості Верховної Ради України, 1992. № 6. Ст. 56. (зі змінами станом на 09.09.2021) [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text).

Основна

14. Експертизи у судочинстві України: посібник / за заг. ред. В. Г. Гончаренка, І. В. Гори. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 504 с. [URL: https://lira-k.com.ua/preview/12767.pdf](https://lira-k.com.ua/preview/12767.pdf)

15. Клименко Н. І. Судова експертологія : курс лекцій. К., 2007.

16. Макаренко Е. І. Негодченко О. В. , Тертишник Н. Н. Експертизи на досудовому слідстві: посібник. Днепропетровськ., 2001. [URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2815/1/%d0%a2%d0%b5%d1%80%d1%82%d0%b8%d1%88%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%92.%20%d0%9c.%20%2c%20%d0%9d%d0%b5%d0%b3%d0%be%d0%b4%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%9e.%20%d0%92.%2c%20%d0%9c%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d1%80%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%95.%20%d0%86.%](http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2815/1/%d0%a2%d0%b5%d1%80%d1%82%d0%b8%d1%88%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%92.%20%d0%9c.%20%2c%20%d0%9d%d0%b5%d0%b3%d0%be%d0%b4%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%9e.%20%d0%92.%2c%20%d0%9c%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d1%80%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%95.%20%d0%86.%)

[20%d0%84%d0%9a%d0%a1%d0%9f%d0%95%d0%a0%d0%a2%d0%98%d0%97%d0%98%20%20%d0%9d%d0%90%20%d0%94%d0%9e%d0%a1%d0%a3%d0%94%d0%9e%d0%92%d0%9e%d0%9c%d0%a3%20%d0%a1%d0%9b%d0%86%d0%94%d0%a1%d0%a2%d0%92%d0%86.pdf](#)

17. Судова експертологія : підруч. / за заг. ред. В.М.Тертишника. Харків: Право, 2021. 280 с. [URL:https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4488&download_id=1495](https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4488&download_id=1495)

18. Судові експертизи в процесуальному праві України: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 424 с. <https://lira-k.com.ua/preview/12767.pdf>

19. Щербаковский М. Г. Судебные экспертизы: назначение, производство, использование : учеб.-практ. пособие. Харьков: Эспада, 2005. 544с.[URL:https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/UP/SHERBAKOVSKIY_2005.pdf](https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/UP/SHERBAKOVSKIY_2005.pdf)

20. Щербаковский М. Г. Судова експертологія : посібник. Харків, ХНУВС. 2009.. 190 с. [URL https://studfile.net/preview/7249841/](https://studfile.net/preview/7249841/)

21. Щербаковський М. Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні: монографія. Харків: В деле, 2015. 560 с. [URL:http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6020/Provedennia%20ta%20vykorystannia%20sudovykh%20ekspertyz%20u%20kryminalnomu%20provadzhenni_monohrafiia_M%20H%20Shcherbakovskyi_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6020/Provedennia%20ta%20vykorystannia%20sudovykh%20ekspertyz%20u%20kryminalnomu%20provadzhenni_monohrafiia_M%20H%20Shcherbakovskyi_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Допоміжна

22. Методичний посібник для працівників органів досудового слідства з питань призначення та проведення судової експертизи / За заг. ред. П. В. Коляди. К: УВПД ГШ МВС України, 2008. 278 с. [URL:https://ru.bglib.org/book/2985774/bdda32](https://ru.bglib.org/book/2985774/bdda32)

23. Пиріг І. В., Бідняк Г.С. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні: навч. посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 140 с. [URL:https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3719/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%91%D1%96%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D0%BA%20%D0%9F%D0%B8%D1%80%D1%96%D0%B3.pdf](https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3719/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%91%D1%96%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D0%BA%20%D0%9F%D0%B8%D1%80%D1%96%D0%B3.pdf)

24. Пиріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : монографія. Дніпропетровськ : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с. [URL:https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/monogr.pdf](https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/monogr.pdf)

25. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Судова експертологія: поняття, структура, завдання, функції” (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”, спеціальність 8. 18010003 “Судова експертиза”) / уклад.: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель, та ін. Харків: Національний університет “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. 24 с. [URL:https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2012/NMP_0074.pdf](https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2012/NMP_0074.pdf)

1. Міністерство юстиції України: https://minjust.gov.ua/legal_expertise
2. Київській науково-дослідний інститут судових експертиз МЮ України: [URL:https://kndise.gov.ua/](https://kndise.gov.ua/)
3. Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» МЮ України: [URL:https://www.hniise.gov.ua/](https://www.hniise.gov.ua/)
4. Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності МЮ України [URL:https://intelekt.org.ua/](https://intelekt.org.ua/)
5. Судова незалежна експертиза Україна: [URL:https://ekspertiza.com.ua/uk](https://ekspertiza.com.ua/uk)
6. Незалежний інститут судових експертів: [URL:https://nise.com.ua/](https://nise.com.ua/)